

Eiker Digitale Bibliotek

Drammens Tidende 18/8-1903

Styre har været idag og ifterdyggende, og at en kragtig og betryggende finansledelse er en hovedbetingelse for en lykkelig fremtid for vor Land.

Såre er af den Anstalt, at virkelig rigtig Bedring ikke kan naa, med mindre man vil vedblive at føre Statsreoret.

Naar jeg skal paavise dette, saa er det nødvendigt at frembringe i flere Træk, hvad der er Sagen, og hvorledes den er bleven, som den er.

Det gamle Bondeparti i 60 og 70 Mænd var et Sparparti, i det blot i Ord og Lov, men i Virkeligheden. Vi Mænd kan vedblive, at i den Tid fandt en Række af Mænd til Hingse Mand, som overalt gjennemførte Sparanstalten og udviste Korfylghed.

Derfor vil jeg ogsaa Statistiken, at for 28 Aar siden var Statsgjælden kun ca. 71 Mill. eller 39 Kr. pr. Indb. i 1875.

I den siden forløbene Tid er Gjælden vokset. For Sammenligningens Skyld skal jeg holde mig til 1890 og 1902.

I 1890 var den stegtet til 115 Mill. eller 58 Kr. pr. Indb. og i 1902 til 262 Mill. eller 116 Kr. pr. Indb. Altsaa i de sidste 12 Aar fordoblet i Forhold til Folkmængden, — i absolut Forhold mere end fordoblet. Være de 5 Aar fra 98 til 1902 vilser en Stigning fra 180 Mill. til 262.

Under vi os til **Skattebetjening**, er Værdet af den skattebetjening De kommunale Statter steg fra 1890 til 1902 i Landdistrikterne fra 9 til 12 % og i Byerne fra 12 til 16 % i Gjennemsnit. Og det vil komme den direkte Stat til Statskassen, som vi har faaet efter 1890. Tolden indbragte i det første Aar ca. 24 Mill., i det sidste 34 Mill., altsaa Toldbetjeningen forøget med 10 Mill. Men ved denne Side af Stillingen behøver jeg ikke at udtale mig ubestemt. Statterne og Byerne hender vi alle saa faare godt af egen Gjæring. Det er ingen Overbetjening at sige, at vi alle lider under et Tryk, som for hvert Aar bliver mere og mere salet.

Når vi er tre nye Statteforhold. Udgiftsbudgettet Stigning har været uaflyst og er i sig selv mere bemærkelsesværdig end Statskassens Størrelse. At Statsudgifterne efter alt, hvad der nu er frembragt, har maattet stige, siger sig selv. En af Finansdepartementet udbetalt Medregjærelse taler i sin Henseende et ganske tydeligt Sprog. I 1890—91 var de ordinære Statsudgifter 36 Mill. 1901—02 var de 66 Mill.

For 11 Aar næsten fordoblet. Efter om man regner kun med de Udgifter, som man faaer ved Statter, en Stigning fra 29 Mill. til 54 Mill.

Enlede er altsaa Stillingen forandret paa det Tid. Vi skal nu se, hvorledes dette fremmer med Venstres Lov. Venstre havde i mange Aar en Programpost, som hed Sparomkostning i Statskassens Indtægt. Og det er en kendt Sag, at en stor Mængde Afgifter i Landet har fættet sig til Venstres Lyst. Den Tro, at dette Lov var et Sparparti. Det var en Tid, da det næsten gjaldt for en Krossfættelse, at saa forholdsvis sig. Sjældsgeringerne taler et andet Sprog. Saa nu hender det bare Slut med denne Lov. Det er Venstre, som har høvet Mælt i Storhingen i de sidste 20 Aar uafbrudt. Saa der ligger Ansvaret. Der er ingen Vel forbi her. Ansvaret for det finansielle Mælt og Planløsheden i Schellen ligger der.

Jeg gaar nu over til at eftervisse, at hos Venstre er ingen Medling at vente. Det kan se ud at paavise, hvorledes vi er komne saa dybt i Gjælden og Statter betyrl, som vi er, og ved at eftervise, at Paritet isølge sit Grundvæsen maatte være Regel paa Statsmøblene.

En Mængde forstare Reformere. Venstre forner for Reformere. Det er et Særligt ved Venstre at naar det vil gennemføre en Reform, saa spørges der lidet om Reformens Skjæbne. I saa Henseende har det udbidt et Løstind, som fortjener den alvorligste Dabel.

Vi huffer hvad der hændte, da man gennemførte **Jurysreformen.** 50,000 Kr. Merudgift sagde den

parlamentariske Kommission. Det steg til 500,000, da den allerede besluttede Reform skulde sættes ud i Lov. I dette Løb indbragte Merudgiften til over 1/2 Million.

Færreformen. Nogle Hundrede Tusinde Kroner mere lagde en af Sagens Forstare. 6 Millioner skulde de ordinære Udgifter være. De var allerede i 1890 stegne til 9 1/2 Mill. aarlig og andrager nu til ca. 14 Mill., uden at jeg da medregner de enorme ekstraordinære Bevillinginger. Alt dette skyldes imidlertid i Færreformen i og for sig. Kommer i den anden Forbindelse tilbage til dette.

Stattebetjening. Merudgiften for Statskassen anføres, da den nye Statskassens blev indført, til 1/2; men andrager nu til over 1 1/2 Mill. for Statskassen og meget mere for Kommunen.

Det er ikke min Sag at gaar nærmere ind paa Rettigheds af disse og andre Reformere. Hvad jeg daber er den betydelige Værdi, og den Ulykkelighed, som er udbidt i Henseende til Omkostningerne. En Mand, der er uheldig økonomisk stiller, faar sandelig se sig for, hvad han har Raad til, ellers berer det galt afsted. Og han faar ikke gjøre Alt paa en Gang. Men det samme gjælder et Land, som ikke er bedre økonomisk stillet end vor.

Den foreværende Jernbanebygning. Forudbetalingen for det store Jernbaneforproget af 1894 var en aarlig Sum af 3 a 4 Mill. Man holdt sig ogsaa nøgen til denne Grænse til 98, men saa steg det til næsten 12 Mill. i 1901 og 11 Mill. i 1902.

Saa samme Mæde med Telegraf- og Telefontjenesten. I 1896 anlag man Udgifterne til landets Anlæg til 2 1/2 Mill. en Gang for alle. Men der er til Udgangen af Budgetaaret 1901—1902 anvendt 10 1/2 Mill.

Inten beskriver Rytten af Jernbaner og Telegraf, men hvad man maatte dale er, at det droses saa forceret og rystet. Fortiden burde lært os noget i den Henseende. I Midten af 70 Mænd var man i en lignende Situation; man havde ogsaa da forceret foræret, omend ingenlunde som nu. Hvad var Følgen? Jo, at man i flere Aar ganske maatte hængse. Og hvad følger af Stænding i saa Henseende? Arbejdets og Ingeniørers Afstjælgelse. Og megen anden Klæppe.

Antalinger, Militærbesvigelser. Mæltet man, de Færreformen indførtes, talte om et aarligt Budget paa ca. 6 Mill., for Bestillingerne — de ordinære og de ekstraordinære, tilsammen i de sidste 5 Aar udgjort 21, 23, 23, 24 og 22 Millioner.

Et selvstændigt har man ikke kunnet betjene landets Værdi af de ordinære Indtæder; man har i for Udbrænding maattet anvende Reserver. Reserverne til Forsvarsvæsenet i Fredstid er en saa forholdsvis finansiell, at Dømmen derom maatte være streng. Vi hender alle sammen Grunden og Sammenhængen. Til Overlod har Hovedmanden for denne Del af Militæruddelingen, Statsraad Stang, med et uheldig Tydelighed sagt os, at Grænsesætninger og lignende var et Led i den unionspolitiske Aktion.

Det er intet, som tydeligere end Besvigelserne til Militærvæsenet viser os, at for Venstre er Millionerne uden af Betjening. Venstre var nærmest et forberedningsparti. Venstre bemærkede Bevillingingsaarseller paa dette Omraade som et Støtmiddel mod den gamle Venstre-regering. Nu er det faaet om i sin Modfættelse. Nu bruges Skatningerne som et Led i Unionspolitikken. Skatningerne. For nogen, at vi kan holde ret længe ud med Skatningerne? Grænsesætningerne. 2 Mill. en Gang for alle og et eller et Par Hundr. Tusinde om Aaret. Fortsættelse Penges, siger de Sagtydelige. Endog til Stude siger nogle.

Embedsættelses Forretning. Det hed i lang Tid paa Venstres Program: Embedsættelses Forretning. Vi har her overfor et meget forfætteligt Eksempel paa Venstres Lov.

Skattebols Foredrag paa Nedre St.

Formanden i Høires Centralstyre, Dr. Statteforvalter Stattebol, holdt i Aarsretsmiddag et udmærket, indgaaende Foredrag om den politiske Situation. Hørensalens Hørbeslutelse, hvor Foredraget blev holdt, var paa det nærmeste hødt af Tilhøret, — naar undtages enkelte yngre Mænd, samtlige Hørensale medberettigede Mænd.

Officiel Storhørsmand Anton Engen havde ønsket Forsamlingen velkommen, gav han Ordet til Statteforvalter Stattebol, der holdt nedenstaaende Foredrag:

Om vore Statsfinanser.

Venstres Lov.

Venstres Holdning.

Såre har iaar paa sit Program opstillet som Iste Post: „En kragtig og mere betryggende finansledelse og en strengt gennemført Sparomkostning i Statskassens Indtægt.“ Det er ikke en Tilfældighed, at dette er vore betryggende finansledelses første Post. Det er gjort i betydelig Hensigt. Med det bestemte Mål for Øie at hende de Hørensale Sparomkostning paa denne Sag, i det som en meget vigtig Sag, men som den vigtigste for vore. Såre udfønder sig den Betjening. Såre at vor finansielle Stilling er gøret til at være betryggende, at finansledelsen under Venstres